

Broj: 01-07/22
Podgorica, 26.07.2022.godine
JJ/JJ

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sl. list CG", br. 42/11 i 32/14) postupajući po pritužbi porodica X i X iz Bara, koju je u njihovo ime podnijela X X iz Bara, dao je sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. U pritužbi koja nam je dostavljena se između ostalog navodi: da štrajkuje glađu zbog položaja romskih porodica X i X iz Bara; da se porodice nalaze u izuzetno teškoj situaciji; da zbog njih koji su joj veoma dragi i koje veoma poštuje, a kojima više ne može da pomogne na drugi način, od 28. decembra 2021. godine, štrajkuje glađu; da porodice već godinu dana žive na Sutormanu iznad Bara u uslovima nedostojnim ljudskog bića; da porodica X ima devet, a porodica X sedam članova, od toga je ukupno dvanaestoro djece; da apeluje da se pomogne porodicama i pruži im se pomoć; da je porodica X provela preko četiri meseca pod otvorenim nebom na livadi na vrhu Sutormana, bez skloništa od vjetra, hladnoće i kiše, bez vode i struje; da je u istim uslovima živjela i porodica X; da je petoro djece uzrasta od godinu do petnaest godina; da tokom drugog polugodišta prošle školske godine nijedno od petoro djece iz obje porodice, koja su u to vrijeme bila školskog uzrasta, najmanje tri meseca nije bilo u školi; da su pošto susjedima nije odgovaralo njihovo prisustvo, s vremenom prešli u napuštene barake napuštenog odmarališta na Sutormanu; da u tim barakama nema uslova za normalan život, daske su trošne, temelji nepouzdati, prokišnjava, nema prozora, struje i vode; da porodica X i dalje boravi u baraci, a porodica X je improvizovala smještaj u toaletu bivšeg odmarališta; da dvoje djece porodice X koja su školskog uzrasta, plaća stan u naselju Bjeliši; da obaveze koje imaju plaćaju od novca koji sakupe prošnjom; da djeca X idu u školu uglavnom redovno, kad završe sa školom da i oni prose da bi preživjeli; da djeca porodice X uglavnom ne idu u školu, jer nemaju školski prevoz sa mjesta gdje žive i da i oni prose; da su im mnoga ljudska prava prekršena i da je neophodno da im se obezbjedi pristojan krov nad glavom i reguliše pravni status svim članovima obje porodice, jer nemaju ni svi članovi porodice X državljanstvo ove države.

II POSTUPANJE ZAŠTITNIKA

2. Povodom iznijetih navoda, Zaštitnik je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenja od JU Centra za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj i od Opštine Bar, o mjerama i radnjama koje su preduzimali.

3. Zaštitniku je JU Centar za socijalni rad Bar, dostavio izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi: da su porodice X i X već duži vremenski period poznate Centru, kao i njihova materijalna, zdravstvena i stambena situacija. Imenovani su ranije živjeli u naselju Sokolana, ali zbog nemogućnosti plaćanja troškova stanarine, kao i narušenih odnosa sa susjedima, morali su napustiti mjesto stanovanja. Trenutno borave u nekadašnjem dječijem odmaralištu, na planini Sutorman. Uslovi stanovanja su na jako lošem nivou i ne pružaju ni minimum neophodnih uslova za život. Međutim, ističu da Centar nije u mogućnosti da pomogne porodicama u rješavanju njihovog stambenog pitanja, pa je iz tog razloga i prosljeđen zahtjev Opštini na

njihovu dalju nadležnost; da su porodice X i X više puta terenski obilježene, a u više navrata im je isplaćena jednokratna novčana pomoć posredstvom Centra, kao i posredstvom Ministarstva rada i socijalnog staranja zbog teške materijalne i zdravstvene situacije;

-da je porodica X X korisnik prava na materijalno obezbjeđenje i dodatka za djecu, posredstvom Centra, dok su članovi porodice X državljani Republike Srbije (nemaju regulisan status u Crnoj Gori), pa iz tog razloga ne mogu ostvariti prava iz socijalne i dječije zaštite.

- da su im se dopisom obratile Osnovne škole „Jugoslavija" i „Meksiko" da djeca X i X ne pohađaju redovnu nastavu i često izostaju iz škole, Služba za djecu i mlade obavila je savjetodavni razgovor sa roditeljima djece; da im je ukazano na činjenicu da je osnovno obrazovanje obavezno, te da moraju pohađati školu i pored loše materijalne situacije i velike udaljenosti mjesta stanovanja od obrazovne ustanove.

-da isto tako, u saradnji sa opštinskom organizacijom Crvenog krsta u Baru, imenovanim porodicama su u nekoliko navrata obezbijedjeni paketi osnovnih životnih namjernica i higijene. Takođe, X X i X X su posredstvom Centra u mjesecu decembru 2021.godine odobreni vaučeri za trgovinu namirnica u hipermarketu „X" u određenom iznosu. Takođe, posredstvom Centra im je isplaćena jednokratna novčana pomoć u mjesecu februaru ove godine u maksimalnom iznosu, radi izgradnje potpornog zida, jer im je poplava uništila namještaj i pokućstvo u objektu u kom stanuju.

4. Zaštitniku je Opština Bar, dostavila izjašnjenje u kojem se između ostalog navodi: da navodi iz pritužbe odgovaraju stvarnosti u dijelu koji opisuje izuzetno tešku i složenu životnu situaciju porodica X i X; da se radi o dvije porodice koje ukupno broje 16 članova od kojih je 12-oro djece i koji žive u izuzetno složenim uslovima, u improvizovanoj trošnoj baraci, na planini Sutorman u blizini Bara. Stambeni uslovi imenovanih porodica su na veoma lošem nivou, neadekvatni su za življenje, a njihove materijalne prilike su nedovoljne za podmirenje osnovnih životnih potreba. Imenovani su porijeklom iz grada Šapca, državljani su Republike Srbije, a u Crnoj Gori nemaju regulisan status.

-da se JU Centar za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj, dopisom br.0106-sl pod br.01-018/21-928 od 12.04.2021.godine, obratio Opštini Bar, molbom za pomoć za pomenutim porodicama, u kojoj se navodi potreba za obezbjeđivanjem privremenog smještaja ili nekog vida novčane pomoći; da su organi lokalne uprave Opštine Bar u kontinuitetu sprovodili aktivnosti a u vezi stanja porodica X i X.

-da je na ovu inicijativu Opština Bar promptno reagovala i 13.04.2021.godine organizovala zajednički sastanak sa predstavnicima NVO Romska organizacija mladih „Koračajte sa nama - Phiren Amenca" na kojem su donijeti sljedeći zaključci: 1. Da se od strane predstavnika romske organizacije učini dodatan napor kako bi im se obezbjedio zakup nekog privremenog smještaja (stan, kuća ili baraka), uz određenu finansijsku pomoć donatora i Opštine. 2. Ako ne uspije prva varijanta, onda u saradnji sa Ministarstvom Odbrane Crne Gore da im se obezbijede kontejneri za potrebe privremenog smještaja, a da Opština Bar, shodno Zakonskim mogućnostima, ustupi neku lokaciju na privremeno korišćenje, na kojoj bi bili postavljeni kontejneri (moguće u naselju Sokolana, koja je svakako uzurpirana sličnim objektima), sa mogućnošću priključenja na elektro mrežu i povremeno snabdijevanje vodom iz cistijerni.

-da je izvještaj sa sastanka zaveden u Službi predsjednika Opštine pod brojem 01-018/21-946 od dana 13.04.2021.godine. Međutim, oko realizacije prvog zaključka, pojavio se problem objektivne prirode, gdje su vlasnici stanova odbili da izdaju smještaj porodicama sa tolikim brojem članova (stav opštine Bar koji je emitovan u prilogu novinara X X za RTCG dana 08.01.2022 godine, kao odgovor na upućeno pitanje putem elektronske pošte na adresu predsjednika Opštine Bar). Što se tiče drugog zaključka, shodno prenijetoj obavezi od strane Službe predsjednika, zavedenim pod 01-018/21-946 od 13.04.2021. godine, Sekretarijat za kulturu, sport i mlade se obratio Sekretarijatu za imovinu, zastupanje i investicije dopisom br.09-600/21-62 dana 16.04.2021.godine, vezano za razmatranje mogućnosti obezbjeđivanja određene lokacije na kojoj bi se privremeno mogli postaviti kontejneri za smještaj dvije romske porodice.

-da je 13.januara 2022.godine Opština Bar uplatila po 1.000,00 eura na račune porodica X i X kao jednokratnu novčanu pomoć. Naravno, svjesni težine i društvene odgovornosti koju Opština ima prema svim ugroženim kategorijama stanovnika, u kontinuitetu traže mogućnost za trajno rješenje problema.

S tim u vezi, na zadnjem sastanku održanom u Opštini Bar, dana 09.02.2022.godine, sa Jean Yves Bouchardy - Predstavnikom UNHCR-a u Crnoj Gori, aktualizovano je pitanje i dobijeno čvrsto uvijerenje da će porodice X i X dobiti adekvatnu pomoć za rješavanje njihovog pravnog statusa.

III UTVRĐENE ČINJENICE

4. Na osnovu navoda iz pritužbe, izjašnjenja i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku je utvrđeno:

- da porodice X i X žive u veoma lošim uslovima neadekvatnim za življenje i da su njihove materijalne prilike nedovoljne za podmirenje osnovnih životnih potreba;
- da je porodica X X korisnik prava na materijalno obezbjeđenje i dodatka za djecu, posredstvom Centra;
- da su članovi porodice X državljani Republike Srbije - nemaju regulisan status u Crnoj Gori, pa iz tog razloga ne mogu ostvariti prava iz socijalne i dječije zaštite;
- da djeca X X idu u školu uglavnom redovno, kad završe sa školom, ali da prose da bi preživjeli;
- da djeca porodice X uglavnom ne idu u školu, jer nemaju školski prevoz sa mjesta gdje žive i da i oni prose;
- da su porodice od strane centra više puta terenski obilažene, a u više navrata im je isplaćena jednokratna novčana pomoć posredstvom Centra, kao i posredstvom Ministarstva rada i socijalnog staranja zbog teške materijalne i zdravstvene situacije;
- da im je Centar u saradnji sa opštinskom organizacijom Crvenog krsta u Baru, u nekoliko navrata obezbjeđivao pakete osnovnih životnih namjernica i higijene, vaučere za trgovinu namirnica u hipermarketu „X“ u određenom iznosu.
- da im je posredstvom Centra isplaćena jednokratna novčana pomoć u februaru ove godine u maksimalnom iznosu, radi izgradnje potpornog zida, jer im je poplava uništila namještaj i pokućstvo u objektu u kom stanuju;
- da je Opština Bar organizovala zajednički sastanak sa predstavnicima NVO Romska organizacija mladih „Koračajte sa nama - Phiren Amenca“ na kojem su donijeti zaključci da se od strane predstavnika romske organizacije učini dodatan napor kako bi im se obezbjedio zakup nekog privremenog smještaja (stan, kuća ili baraka) uz određenu finansijsku pomoć donatora i Opštine, i ako ne uspije prva varijanta, onda u saradnji sa Ministarstvom Odbrane Crne Gore da im se obezbijede kontejneri za potrebe privremenog smještaja, a da Opština Bar, shodno Zakonskim mogućnostima, ustupi neku lokaciju na privremeno korišćenje, na kojoj bi bili postavljeni kontejneri (moguće u naselju Sokolana, koja je svakako uzurpirana sličnim objektima), sa mogućnošću priključenja na elektro mrežu i povremeno snabdijevanje vodom iz čistijerni.
- da se oko realizacije prvog zaključka, pojavio problem objektivne prirode, gdje su vlasnici stanova odbili da izdaju smještaj porodicama sa tolikim brojem članova, a da što se tiče drugog zaključka, Sekretarijat za kulturu, sport i mlade se obratio Sekretarijatu za imovinu, zastupanje i investicije dopisom br.09-600/21-62 dana 16.04.2021.godine, vezano za razmatranje mogućnosti obezbeđivanja određene lokacije na kojoj bi se privremeno mogli postaviti kontejneri za smještaj dvije romske porodice.
- da je Opština Bar uplatila po 1.000,00 eura na račune porodica X i X kao jednokratnu novčanu pomoć.
- Da Opština Bar,svjesna težine i društvene odgovornosti koju ima prema svim ugroženim kategorijama stanovnika, u kontinuitetu traži mogućnost za trajno rješenje problema.
- Da je Opština Bar na poslednjem sastanku održanom u Opštini Bar, dana 09.02.2022.godine, sa Jean Yves Bouchardy - Predstavnikom UNHCR-a u Crnoj Gori, aktualizovala pitanje i dobila čvrsto uvijerenje da će porodice X i X dobiti adekvatnu pomoć za rješavanje njihovog pravnog statusa.

IV RELEVANTNI PROPISI

5. Ustavom Crne Gore („Sl. list CG“ br.1/2007 i 38/2013) propisano je:

Crna Gora jemči i štiti prava i slobode. Prava i slobode su nepovredivi.

Svako je obavezan da poštuje prava i slobode drugih. (Član 6)

Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu. (Član 8)

Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda. (Član 19)

6. Konvencijom o pravima djeteta UN-a propisano je:

U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja.

Države-potpisnice uzimaju na sebe da osiguraju djetetu zaštitu i brigu koja je potrebna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i dužnosti njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca zakonski odgovornih za njega, i da bi se ovo postiglo, preduzeće sve zakonske i upravne mjere. (Član 3. stav 1 i 2)

Države-potpisnice će osigurati da se institucije, službe i ustanove odgovorne za brigu o djeci i njihovu zaštitu pridržavaju standarda uspostavljenih od odgovarajućih vlasti, naročito u pogledu sigurnosti, zdravlja, u broju i prikladnosti njihovog osoblja kao i odgovarajućeg nadzora nad njima. (čl. 3)

Države-potpisnice se slažu da se obrazovanje djeteta usmjeri ka:

(a) Razvoju dječije ličnosti, talenta i mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih punih mogućnosti;

(d) Pripremi djeteta za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, jednakosti ..(čl. 29 stav 1 tačka 1 i 4)

7. Porodični zakon Crne Gore ("Sl. list RCG", br. 1/2007 i "Sl. list CG", br. 53/2016 i 76/2020) propisuje:

Prava djeteta su nedjeljiva, uzajamno povezana i cjelovito se ostvaruju.

Država je dužna da poštuje i unapređuje prava djeteta i preduzima potrebne mjere za zaštitu djeteta od zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i diskriminacije.

Svako je dužan da obavijesti centar za socijalni rad (u daljem tekstu: organ starateljstva) o povredi prava djeteta za koju sazna.

Mjere kojima se zadire u porodični život dopuštene su samo ako se zaštita članova porodice ne može obezbijediti na manje restriktivan način, pružanjem usluga socijalne i dječje zaštite.

U ostvarivanju, unapređivanju i zaštiti prava djeteta nadležni organi, ustanove, javne službe i pojedinci dužni su da međusobno sarađuju. (Član 5)

Svako je dužan da se rukovodi najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje se direktno ili indirektno tiču djeteta.

8. Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Sl. list CG", br. 27/2013, 1/2015, 42/2015, 47/2015, 56/2016, 66/2016, 1/2017, 31/2017 - odluka US, 42/2017 i 50/2017) propisuje:

Prava iz socijalne i dječje zaštite i obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite ostvaruju se pod uslovima i na način propisan ovim zakonom. (Član 1)

Socijalna i dječja zaštita je djelatnost kojom se obezbjeđuju i ostvaruju mjere i programi namijenjeni pojedincu i porodici sa nepovoljnim ličnim ili porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku. (Član 2)

Socijalna i dječja zaštita ima za cilj unaprjeđenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan i produktivan život pojedinca i porodice.

U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite:

1) dijete:

- bez roditeljskog staranja;
- čiji roditelj nije u stanju da se o njemu stara;
- sa smetnjama i teškoćama u razvoju;
- sa problemima u ponašanju;

- koje zloupotrebljava alkohol, drogu ili druga opojna sredstva;
- koje je žrtva zlostavljanja, zanemarivanja, nasilja u porodici i eksploatacije ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva;
- žrtva trgovine ljudima;
- kojem roditelji nijesu saglasni oko načina vršenja roditeljskog prava;
- koje se zatekne van mjesta prebivališta bez nadzora roditelja, usvojioca ili staratelja;
- trudnica bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život;
- samohrani roditelj sa djetetom bez porodične podrške i odgovarajućih uslova za život;
- kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. (Član 4)

Korisnik koji nije zadovoljan pruženom uslugom, postupkom ili ponašanjem pružaoca usluge može podnijeti pritužbu organu državne uprave nadležnom za poslove socijalnog staranja (u daljem tekstu: nadležni organ državne uprave). (Član 10)

Prava iz socijalne i dječje zaštite su:

- 1) osnovna materijalna davanja;
- 2) usluge socijalne i dječje zaštite. (Član 11)

Korisniku prestaje pravo na materijalno obezbjeđenje ako:

- 1) nastupe promjene koje su od uticaja na ostvarivanje prava u skladu sa čl. 21 i 22 ovog zakona;
- 2) koristi uslugu porodičnog smještaja, odnosno uslugu smještaja u ustanovi ... (Član 31a)

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su:

- 1) podrška za život u zajednici;
- 2) savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga;
- 3) smještaj;
- 4) neodložne intervencije i
- 5) druge usluge.

Bliže uslove za pružanje i korišćenje usluga, normative i minimalne standarde usluga iz stava 1 ovog člana propisuje nadležni organ državne uprave. (Član 60)

O zahtjevu za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite u prvom stepenu rješava centar za socijalni rad.

O žalbi protiv rješenja centra za socijalni rad rješava nadležni organ državne uprave.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja. (Član 73)

Centar za socijalni rad:

- 1) obavlja procjenu stanja, potreba, snaga i rizika korisnika i drugih lica značajnih za korisnika; procjenu podobnosti staraoca, hranitelja i usvojioca; izradu i praćenje individualnih planova usluga;
- 2) rješava u prvom stepenu o zahtjevima za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite;
- 3) preduzima mjere, pokreće i učestvuje u sudskim i drugim postupcima;
- 4) vodi evidencije i stara se o čuvanju dokumentacije korisnika;
- 5) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom. (Član 114)

9. Zakon o socijalnom stanovanju ("Sl. list CG", br. 35/13) propisuje:

Ovim zakonom uređuju se uslovi i način ostvarivanja prava na socijalno stanovanje i druga pitanja od značaja za socijalno stanovanje. (Član 1)

Socijalno stanovanje, u smislu ovog zakona, je stanovanje odgovarajućeg standarda koje se obezbjeđuje pojedincima ili domaćinstvima koja iz socijalnih, ekonomskih i drugih razloga ne mogu da riješe pitanje stanovanja.

Stanovanje odgovarajućeg standarda, u smislu stava 1 ovog člana, je stanovanje koje je u skladu sa načelima: dostupnosti, pravne sigurnosti, pristupačnosti stana za lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, stabilnosti i trajnosti objekata, aseizmičkog i arhitektonskog projektovanja, građenja objekata, zaštite zdravlja, zaštite životne sredine i prostora, zaštite od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća, zaštite od požara, eksplozija i industrijskih incidenata, toplotne zaštite, energetske efikasnosti i zaštite od buke i vibracija. (Član 2)

Pravo na socijalno stanovanje, u skladu sa ovim zakonom, mogu da ostvare fizička lica koja nemaju stan, odnosno drugi objekat za stanovanje (u daljem tekstu: stambeni objekat), odnosno lica čiji stambeni objekat nije odgovarajućeg standarda i koja iz prihoda koje ostvaruju ne mogu da obezbijede stambeni objekat. Pravo iz stava 1 ovog člana može da ostvari crnogorski državljanin sa prebivalištem na teritoriji Crne Gore, ako ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Pravo iz stava 1 ovog člana može da ostvari i strani državljanin i lice bez državljanstva čiji status je riješen u skladu sa zakonom, odnosno međunarodnim ugovorom. (Član 3)

Prioritet u ostvarivanju prava na socijalno stanovanje, u skladu sa ovim zakonom, naročito imaju: samohrani roditelji, odnosno staratelji, lica sa invaliditetom, lica preko 67 godina života, mladi koji su bili djeca bez roditeljskog staranja, porodice sa djecom sa smetnjama u razvoju, pripadnici Roma i Egipćana (RE populacija), raseljena lica, interno raseljena lica s Kosova koja borave u Crnoj Gori, stranac sa stalnim nastanjenjem ili privremenim boravkom koji je imao priznat status raseljenog lica ili interno raseljenog lica i žrtve nasilja u porodici. (Član 4)

U skladu sa programom socijalnog stanovanja jedinica lokalne samouprave donosi lokalni program socijalnog stanovanja (u daljem tekstu: lokalni program).

Lokalni program naročito sadrži:

- lica, odnosno grupe lica na teritoriji jedinice lokalne samouprave kojima će se rješavati pitanje socijalnog stanovanja, u skladu sa ovim zakonom;
- obim i uslove odobravanja sredstava privrednim društvima, fizičkim licima i stambenim zadrugama i način vraćanja sredstava, u skladu sa ovim zakonom;
- bliža mjerila i kriterijume za utvrđivanje visine zakupnine za korišćenje stambenih objekata, u skladu sa ovim zakonom.

Jedinica lokalne samouprave dužna je da predlog lokalnog programa dostavi na saglasnost Ministarstvu.

U postupku davanja saglasnosti iz stava 3 ovog člana Ministarstvo provjerava usklađenost sa programom socijalnog stanovanja.

Ministarstvo je dužno da ocijeni usklađenost predloga lokalnog programa sa programom socijalnog stanovanja u roku od 30 dana od prijema predloga lokalnog programa.

Predlog lokalnog programa koji nije usklađen sa programom iz člana 5 ovog zakona vraća se na doradu.

Lokalni program jedinica lokalne samouprave donosi na period od godinu dana nakon dobijanja saglasnosti iz stava 3 ovog člana. (Član 6)

U oblasti socijalnog stanovanja jedinica lokalne samouprave je obavezna da:

- 1) prikuplja podatke potrebne za izradu i donošenje lokalnog programa (snimanje i analiza postojećeg stambenog fonda i stambenih potreba i sl.);
- 2) upravlja projektima izgradnje stambenih objekata;
- 3) vrši poslove davanja u zakup stambenih objekata;
- 4) razvija nove programe finansiranja socijalnog stanovanja i podstiče partnerski odnos između javnog, privatnog i neprofitnog sektora u oblasti socijalnog stanovanja;
- 5) organizuje poslove održavanja stambenih objekata za socijalno stanovanje;
- 6) obavlja i druge poslove u oblasti socijalnog stanovanja, u skladu sa ovim zakonom. (Član 7)

10. Protokol o postupanju organa, ustanova i organizacija u Crnoj Gori sa djecom uključenom u život i rad na ulici¹

11. Lokalni akcioni plan za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u opštini Bar za period 2020-2022 godine.²

12. Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Službeni list CG” br. 42/11 i 32/14) propisano je:

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne

¹ https://www.ombudsman.co.me/docs/1560953235_protokol-o-postupanju-organa-nacr--1.pdf

² <https://bar.me/wp-content/uploads/2019/11/LAP-za-socijalnu-inkluziju-Roma-i-Egip%C4%87ana-u-Op%C5%A1tini-Bar-za-2020-2022.pdf>

uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (Član 2)

Zaštitnik/ca nije ovlašten/a da mijenja, ukida ili poništava akte organa.

Zaštitnik/ca ne može da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva, osim u slučaju iz člana 27 stav 2 ovog zakona. (Član 22)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje. (Član 41)

Starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom na čiji rad se preporuka odnosi obavezan je da, u ostavljenom roku, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama za izvršenje preporuke.

Ukoliko starješina/ka, odnosno lice koje rukovodi organom ne postupi po preporuci u određenom roku, Zaštitnik/ca može upoznati neposredno viši organ, podnijeti poseban izvještaj ili obavijestiti javnost.

(Član 42)

O rezultatima ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca obavještava podnosioca/teljku pritužbe dostavljanjem mišljenja. (Član 43)

V ZAKLJUČNA OCJENA

13. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda nakon sprovedenog ispitnog postupka i dobijene dokumentacije zaključuje da su JU Centrar za socijalni rad Bar i Opština Bar preduzimali mjere i radnje iz svojih nadležnosti, ali cijeni da one nijesu dale rezultate u zaštiti djece iz porodica X i X čime su prava djece višestruko prekršena.

Iz dostavljenih izjašnjenja Zaštitnik zapaža da je porodica X X korisnik prava na materijalno obezbjeđenje i dodatka za djecu, posredstvom Centra.

Članovi porodice X su državljani Republike Srbije, nemaju regulisan status u Crnoj Gori, te iz tog razloga ne mogu ostvariti prava iz socijalne i dječije zaštite. Takođe zapaža da djeca X X idu u školu uglavnom redovno i da kad završe sa školom prose da bi preživjeli. Djeca iz porodice X ne pohađaju školu, jer nemaju obezbijeđen školski prevoz sa mjesta gdje žive i takođe prose.

Zaštitnik zapaža da su nadležni organi dodjeljivali određene vidove pomoći porodicama i da su u cilju rješavanja njihovih problema uspostavili komunikaciju i saradnju sa međunarodnim i domaćim organizacijama od kojih su dobili uvjerenja da će ovim porodicama pomoći u rješavanju različitih problema – rješavanje pravnog statusa, obezbjeđivanje osnovnih uslova za život, ali nažalost do sada planirane aktivnosti nijesu realizovane.

Kako se u izjašnjenju navodi da djeca često prose, Zaštitnik podsjeća na obavezu primjene Protokola o postupanju organa, ustanova i organizacija u Crnoj Gori sa djecom uključenom u život i rad na ulici, koji pruža smjernice za djelovanje svim akterima koji se bave djecom, ali i porodicom da zajedničkim djelovanjem preduzimaju mjere i radnje na zaštiti djeteta uključenog u život i rad na ulici, u skladu sa garantovanim pravima djeteta.

Zaštitnik takođe poziva nadležne organe da se u postupanjima rukovode najboljim interesom djeteta u svim aktivnostima koje ih se direktno ili indirektno tiču i da porodicama X i X obezbijede adekvatne uslove za život.

Istovremeno Zaštitnik ukazuje na činjenicu da je u saznanju da osim ovih porodica na teritoriji opštine Bar ima još porodica koje su istoj ili sličnoj situaciji.

Imajući u vidu navedeno a u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore daje

PREPORUKU

JU Centru za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj:

- da nastave da preduzimaju aktivnosti iz svoje nadležnosti shodno važećim zakonskim propisima, strateškim dokumentima i lokalnim akcionim planom za inkluziju Roma i Egipćana u cilju ostvarivanja zaštite i integracije Romske populacije.

Opštini Bar:

- da nastavi da preduzima mjere i radnje iz svojih nadležnosti u cilju obezbjeđenja adekvatnog stambenog prostora za ugrožene kategorije stanovništva u skladu sa Zakonom o socijalnom stanovanju Crne Gore.

Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktoratu za upravne poslove, državljanstvo i strance:

- da u skladu sa svojim nadležnostima preduzmu mjere i radnje koje se odnose na regulisanje statusa porodice X;

JU Centru za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj i Opštini Bar:

- da preduzmu aktivnosti u skladu sa Protokolom o postupanju organa, ustanova i organizacija u Crnoj Gori sa djecom uključenom u život i rad na ulici, u cilju spriječavanja pojave prosjačenja.

Navedeni organi dužni su da, po isteku roka od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja, dostave izvještaj Zaštitniku ljudskih prava i sloboda o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuka.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Snežana Mijušković

D-na:

- podnositeljki pritužbe X X, email: ...
- JU Centru za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj, adresa: Ul. Bulevar Revolucije bb
- Opština Bar, g-dinu, Dušanu Raičeviću, predsjedniku opštine Bar, adresa: Bulevar Revolucije br.1
- Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktoratu za upravne poslove, državljanstvo i strance, g-dinu, Radovanu Popoviću, v.d direktora; adresa: Ul. Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.22
- a/a

